

”Osallisuuden kokemusta ei saada, jos ei
laiteta itseämme kunnolla peliin.”

-ajatus nuorten kanssa toimijalta

Työryhmä: Elisa Männistö, Ylivieskan Nuorisopalvelujohtaja, Jenni Kallio
koordinaattori MLL Pohjois-Pohjanmaan piiri ja Sanna Tauriainen, LNP –
hankeosio, projektisuunnittelija

Nuorten kanssa toimijoiden työpaja elokuu 2022

- Työpaja oli 23.8.2022, jonne oli kutsuttu nuorten kanssa toimijoita (nuorisotyön kentältä, koulussa toimivaa henkilöstöä, mipä toimijoita sekä 3.sektorin toimijoita). Teamsin päähän saapui 22 henkilöä koko Pohjois-Pohjanmaan alueelta (Kempele, Liminka, Siikajoki, Ii, Pudasjärvi, Vaala, Oulu, Kuusamo, Nivala, Utajärvi, Ylivieska).
- Seminaari kesti 3 tuntia ja ohjelmassa oli: Hyvinvointialueen valmistelutyö, Nuorten osallisuustyöpajojen tulokset, Työpajat 1 ja 2: Nuorten osallisuuden vahvistaminen ja Nuorten mielen hyvinvointi.

Työpaja 1: Nuorten osallisuuden vahvistaminen 1/3

Miten voimme tukea nuorten osallisuutta?

Osallisuus Trendikäs aihe, paljon pinnalla. Mitä osallisuus on? Miten voisi olla osallinen omalla tavallaan? Osallisuus ei ole sama kuin osallistua. Iso ja laaja asia. Hyvä pysähtyä välillä miettimään mitä osallisuus on, miten se ymmärretään?

Tärkeä asia! Nuoria otettu paljon mukaan vaikuttamaan, luodaan tilanteita jossa nuoret voivat vaikuttaa. Miten tähän voisi vaikuttaa? Mitä pitäisi tehdä? Miten toimia? **Osallistua omaan elämään, omilla valinnoilla mahdollisuus vaikuttaa omaan elämään**, itselle tärkeisiin asioihin. Toinen näkökulma yhteisöllinen työ.

”Usein samat nuoret tosi aktiivisia - toiset ei.

Just ne joille olisi tärkeä saada kokemus kuulluksi tulemisesta, osallisuudesta, heitä ei saada kuultua.”

Nuorten osallisuus Osallisuuteen liittyvät asiat läsnä koko ajan arjessa. Päällimmäisenä kevään työpajasta on jäänyt mieleen mielen hyvinvointi. Se mietityttää, **mitä on ne pienet arjen asiat miten nuorten hyvinvointiin voisi vaikuttaa?** Miten nuorilla olisi helppo olla ja hengittää?

Aktiiviset lapset ja nuoret osallistuvat oppilaskuntiin, harrastustoimintaan ym. **Entä ne lapset, jotka eivät halua lähteä mihinkään mukaan?** Ovat ryhmätöissä hiljaisina mukana eivätkä sano omaa mielipidettään?

Hyvinvointialueet tulevat. Siirrytään entistä isompaan. Osallisuustyö pitäisi olla työtapana ja sisäänkirjoitettuna tapana toimia. Nuorella jolla huonoja kokemuksia, ei välttämättä ole käsi pystyssä osallisuustunnilla. Miten osallistetaan heitä?

”Osallisuuden kokemusta ei saada jos ei laiteta itseämme kunnolla peliin.”

Työpaja 1: Nuorten osallisuuden vahvistaminen 2/3

Miten kohtaamme nuoret?

Pitäisi säännöllisesti pystyä antamaan nuorille hetki aikaa. Mitä kuuluu ym. muita kysymyksiä. Kaikkeen ei ole pakko vastata. **Nuorilla on kova tarve tulla kuulluksi ja nähdyksi.** Toisilla enemmän ja toisilla vähemmän mutta kohtaaminen pitää olla kunnossa arjen työssä. Onko aikuisilla aikaa? Kun tunti/toiminta loppuu poistuuko aikuinen aina mahdollisimman nopeasti paikalta? On ihan eri asia pitää vain yhteisiä osallisuusoppitunteja, kyselyjä ym. jos arjen kohtaaminen ei ole kunnossa. Molemmat tärkeitä mutta 90% on sitä arjenkohtaamista!

”Pitäisi olla aikaa tavalliseen arjessa kohtaamiseen.”

Loisi **osallistumisen tunteen kun heidät kohdattaisiin sellaisena kuin ovat.** Kaikki haluavat tulla kohdatuksi omalla tavallaan! Kohtaaminen voi silti olla tärkeä ja merkityksellinen ilman ratkaisujakin. Tuetaan ja autetaan nuorta tunnistamaan ja löytämään omia vahvuuksia. Nuorten kunnioittaminen.

Monimuotoisuus osallistumisessa, **eri foorumit, paikat, kokoonpanot.** Valinnanvapaus. Liika tarjonta ei ole liikaa. Missä määrin kaikki haluavat olla osallisia? Ei kaikki halua osallistua - osa haluaa myös vain seurata. Nuoret huomioidaan käyttämällä sellaisia **sähköisiä alustoja, jotka ovat heille tuttuja ja mitä he käyttävät.** Uskalletaan luottaa nuoren omaan arviointikykyyn ja uskalletaan/sallitaan nuoren tehdä virheitä.

Nuorten kuuleminen ja mukaan ottaminen on mielentila - **huomioidaan automaattisesti kaikessa toiminnassa.** Tämän on hyvä olla työtavassa jo! Asennekysymys. **Toiminnallisuus keskiössä.**

”Vapaat tilaisuudet ja työpajat nuorille, jossa heitä kuullaan ja heillä on mahdollisuus kysyä.”

Mentalisaatio, Pidetään toisen mieli mielessä, **Erityisryhmille osallisuuden kokemuksia, maahanmuuttajat, sateenkaarinuoret - positiivista erityiskohtelua,** Tuodaan näkyväksi, miten nuoret ovat pystyneet vaikuttamaan. Lisää pehmeyttä tähän maailmaan

Työpaja 1: Nuorten osallisuuden vahvistaminen 3/3

Konkreettisia ehdotuksia osallisuustoiminnasta

Kummioppilastoiminta alakouluissa , Tukioppilastoiminta yläkouluissa, Yhteisöllisyyttä oppilaitoksiin, välituntitoimintaa. Todella vaikuttavaa **nuorten itsensä järjestämää toimintaa,** Inhimillisyys kohtaamisissa. Aina työntekijöillä ei ole vastauksia.

Tutortoiminta toisella asteella,, Mahdollistaa osallistuminen. Ottaa nuoret mukaan päätöksentekoon ja toimintaa. Esim. **oppilaitosten yhteisölliset oppilashuoltoryhmät.**

”Myös nuoret voivat tarjota vertaisilleen osallisuuden kokemuksia.”

Matalankynnyksen paikkoja nuorille, jossa tuttuja aikuisia. Nuoria voi kutsua myös henkilökohtaisesti, jolloin voi olla helpompi tulla paikalle.

Nuorten vaikuttajaryhmät. Voivat vaikuttaa hienosti asenteisiin ja ympäristöön. Ovat tärkeitä mutta eivät riitä! Tällöin kuullaan ja osallistetaan vain innokkaimpia nuoria mukaan. Entä muut? Ei kaikkien juttu ole kuulua vastaaviin ryhmiin. **Osallisuutta** ei tueta vain järjestetyissä hetkissä vaan nimenomaan **arjen kohtaamisissa.**

Koulutusta tarvitaan

Osallisuustoiminnassa mukana oleville **nuorille koulutusta.** Työntekijöitä on monenlaisia ja kaikilla on omat taustat ja tilanteet. Hyödyttääkö **osallisuuskoulutus kohtaamiseen** vai onko kiinni tyypistä minkälainen on? **Voisiko työnohjaus auttaa?** Kaikilla koulun aikuisilla ei välttämättä ole taitoja kohdata nuoria. Esimiestasolla täytyisi tehdä muutoksia ja muuttaa toimintakulttuuria.

Työpaja 2: Nuorten mielen hyvinvointi 1/3

Ajatuksia nuorten mielenterveydestä ja nuorten kohtaamisesta

Mentalisaatio, Pidetään nuoren mieli mielessä - nähdään näkyvän käyttäytymisen taakse. Läsnäolo. **Asioista puhuminen lapsille ja nuorille; tiedon antaminen, Katsotaan asiaa nuoren näkövinkkelistä.** Ei tarvitse aina hienoja työmenetelmiä avuksi! Ajan antaminen.

Nuorelle luontainen ympäristö, Riittävä resurssi, **Luottamussuhteen muodostaminen, Laadukas kohtaaminen, Ajan puute,** Ei mielellään **työntekijöissä jatkuvaa vaihtuvuutta, inhimillisyyttä,** arkipäiväistä ja joka päiväistä. Siinä ei ole mitään ihmeellistä, Aito ja kiireetön kohtaaminen.

Nuorisotyön parissa työskenteleviä aikuisia myös koulun arkeen. **Ole rento! Huumorintaju ja positiivisuus, läsnäolo,** Asennekysymys: Älä selittele, että on kiire.

Keskity kuuntelemaan, Huonolla kokemuksella paljon pitkäaikaistavahinkoa, Positiivisuus tuottaa tulosta. Aikuiset rohkeasti juttelemaan nuorten kanssa ja tutustumaan! Pidetään toisen mieli mielessä

Nähdään ja kohdataan nuori omana itsenään,

”Olisi aikaa pysähtyä kysymään kuulumisia, Kiire rikkoo läsnäolon.”

Työpaja 2: Nuorten mielen hyvinvointi 2/3

Työssä ennakoiva tulokulma

Tunnetaito-opetuksen lisääntyminen on hyvä juttu! Kaveritaidot / vuorovaikutustaidot Small talkin lisääminen: Mitä sulle kuuluu? Varhainen puuttuminen ongelmiin, henkilöt, jotka näkevät nuoria esim. päivittäin. Ei tarvitse olla psykologi pystyäkseen tukemaan. **Varhainen tunnistaminen. Yhteisöllisyys, varhaisen tuen palvelut, vertaistukiryhmät**, Varhaisten palvelujen vierailut esim. kouluissa, esitteitä, wilma -viestejä jne., Läsnäolo kaikilta aikuisilta.

”Oikea-aikaisuus, ei toimita vasta kun on kriisi.”

Maahanmuuttajien huomioiminen tärkeää, Positiivista erityiskohtelua, Seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyviin aiheisiin liittyen kunnioittava keskustelu. Avun piiriin ei välttämättä pääse (oikea-aikaisesti), vaikka tarve olisi.

Monialaisen yhteistyön tärkeys

Mielenterveystyön merkityksellisyyden ymmärtäminen oppilaitoksissa, Eri toimijoiden työhön sitoutuminen.

Oman organisaation, kunnan, järjestöjen etc. **palvelut kannattaa tuntea -> palveluohjaus, Avoin vuoropuhelu** ja tiedotus, turhat raja-aidat pois. Yhteistyötä, Monialaisuus, yli organisaatorajojen, **Asiakaskeskeistä, Monenlaista yhteistyötä tarvitaan** Nuorille tärkeää, ulkopuolisia toimijoita myös kouluun! Nuorisotoimi, seurakunnat, liikuntatoimi, järjestöt ym., Yhteistyöllä saa enemmän, Avoimuus, Näitähän kannattaa varastaa ja parastaa ihan huoletta, tavoitteena on yhteisesti tukea nuorten kehitystä ja kasvua, joku on vastuussa.

”Yhteistyön avulla nuoria voidaan tukea monipuolisesti, toisilta toimijoilta saa ideoita ja vinkkejä”

Työpaja 2: Nuorten mielen hyvinvointi 3/3

Myös nuoret mukaan – kummioppilaat, tukioppilaat, tutorit, muut osallisuusryhmät ym.

Tukioppilastoiminta, **Myös nuoret voi toimia itse vertaisten hyväksi**, Erityisryhmien huomioiminen, Kummioppilastoiminta, Tutortoiminta, Kaveritaitojen opiskelu,

Lasten ja nuorten ryhmäytyminen säännöllisin väliajoin, Omien kokemusten jakaminen toisille – kokemusasiantuntijoidenkäyttö

Tiedon pitäisi liikkua, salassapitoasiat hankaloittavat työtä.

Työhön tarvitaan tukea

Lisää tietoa nuorten tukemisesta, Mahdollisuus konsultoida esim. psykiatria, Työnohjaus, Resurssit, Ammatillisen puolen opettajat mukaan toimintaan ja varsinkin yhteistyöhön, Esimiehen tuki (työ itsenäistä/yksinäistä), Koulutusta on hyvin tarjolla erilaisiin mielenterveyden pulmiin, Mahdollisuus konsultoida asiantuntijoita, kollegiaalinen tuki, Usein kun etsii tietoa niin sitä löytyy kyllä, onko olemassa materiaalipankkia? Konkreettista tekemistä tai työkaluja? Vertaistuki, Lisää koulutusta, esim. nepsy, työntekoa tukemaan

Yhteenveto, Nuorten osallisuuden vahvistaminen

Nuorten kanssa toimijan näkökulma

Miten osallisuus nähdään, tärkeä, että puhutaan samasta asiasta ja pysähdytään asian äärelle. Miten huomioida syrjäänvetäytyvät nuoret osallistumaan? Osallisuuden äärellä ammattilaisella on tärkeä rooli myös mahdollistaa nuorille osallistumisen ja osallisuuden. Ammattilaisen on tärkeää uskaltaa luottaa nuoren arviointikykyyn ja virheisiin, rohkaistua osallisuuteen ja edesauttaa nuorta tunnistamaan omia vahvuuksia. Myös työskentelyssä jatko näkyväksi -> vaikutukset.

Keskiössä työskentelyssä on se, että nuori kokisi olevansa osallinen yhteisessä toiminnassa.

Käytetään olemassa olevia toimintoja ja kanavia esim. Kummioppilastoiminta alakouluissa , Tukioppilastoiminta yläkouluissa, Tutortoiminta toisella asteella, oppilaitosten yhteisölliset oppilashuoltoryhmät. Nuorten vaikuttajaryhmät ja nuorten vertaistyhvät.

Osallisuustyö ja toiminta nuorten kohtaamisessa, arjen hetkissä matalankynnyksen toimintaan mukaan tutut opet ja ohjaajat. Yhteisöllinen oppilashuolto nähtiin erityisen tärkeänä toimintana.

Kentällä nähdään, että koulutusta osallisuuteen on tarvetta niin ammattilaisille, kuin nuorille.

Yhteenveto, Nuorten mielen hyvinvointi

Nuorten kanssa toimijan näkökulma

Asioista puhuminen lapsille ja nuorille; tiedon antaminen, katsotaan asiaa nuoren näkövinkkelistä. Aina ei tarvita hienoja työmenetelmiä avuksi! Ajan antaminen tuottaa laadukas kohtaamista lasten ja nuorten kanssa. Lapselle ja nuorelle tulee tunne siitä, että heidät on kohdattu aidosti ja ovat tulleet kuulluksi. Positiivisuus tuottaa tulosta lasten ja nuorten kanssa.

Ajan puute tuntuu ja näkyy kohtaamisissa. Keskity kuuntelemaan, huonolla kokemuksella voidaan saada paljon pitkäaikaista vahinkoa. Haasteita löytyy kuitenkin siitä, että rahallakaan ei saada riittävää ammattitaitoa vakaan ja kouluun -> ammattilaisia puuttuu esim. psykiatri.

Jokapäivä kohtaajat iso rooli huomata nuoren haasteet varhaisessa vaiheessa, tärkeää saada konsultointi apua, jolloin oikea-aikaisuus palveluissa mahdollistuu ja työskentelyssä ennaltaehkäisyn näkökulma. Arjessa tärkeää kiinnostus lapsesta ja nuoresta.

Myös nuoret mukaan – kummioppilaat, tukioppilaat, tutorit, muut osallisuusryhmät ym. ja 3. sektorin toiminta apuna + nuorisopalvelut -> monialaisesti tehtyä työtä yli organisaatiorajojen, työhön tarvitaan prosessikuvauksia, ettei oppilas täytä esim. samaa lomaketta 4 kertaa.

Kuinka saadaan kaikki mukaan? Hiljaisilla voi olla kynnys hakea tukea. Tiedon pitäisi liikkua, salassapitoasiat hankaloittavat työtä. Työhön tarvitaan tukea. Tarvitaan lisää tietoa nuorten tukemisesta ja toivotaan mahdollisuus konsultoida muita asiantuntijoita haastavissa tilanteissa.

Palvelut kannattaa tuntea -> palveluohjaus. Avoimella yhteistyöllä saadaan enemmän aikaan. Mitä kuuluu? -jokaisen aikuisen menetelmäksi. Luottamuksen muodostaminen on erityisen tärkeää.